

o sia una solució que podríem interpretar com a federalista. Aquestes idees eren tan poc adients amb el centralisme borbònic com amb l'uniformisme liberal. Quan la Junta Suprema d'Espanya demana a la Junta Superior de Catalunya el seu parer sobre la futura organització legislativa del país, la Junta Catalana consulta l'opinió de gent de solvència. Així, Ramon Llätzer de Dou, canceller de la Universitat de Cervera, primer president de les Corts de Cadis, es declara partidari d'unes Corts com les catalanes antigues, amb divisió de braços i negociació per poders, però reserva a la Corona únicament el poder executiu. Antoni de Capmany, diputat a Cadis, primerament defensa la personalitat dels diferents pobles d'Espanya, però després evoluciona cap a un vague nacionalisme arqueològic. Felip Aner, aranès, vocal de la Junta Superior, defensa la unitat de Catalunya i la reconquesta dels antics privilegis. Fra Francesc Rius, franciscà, professor jubilat de Cervera, demana la vigència de les lleis i privilegis de cada regió. El baró de Castellet es mostra també tradicionalista. Els de tendència liberal, com l'ardiac de Vic; Josep Sala o el jurista cerverí Josep Almirall, es mostren uniformistes quant a la legislació. En conjunt, l'opinió catalana es manifesta fortament adherida a les tradicions històriques del Principat, tant socials com polítiques, i a la perduració de les Juntes provincials autònomes després de la guerra; s'oposa a la divisió de Catalunya. Aquesta, enfront de l'atac napoleònic, es replega en ella mateixa, i, amb una ideologia de curta volada, la major part de diputats o polítics fan una prudent defensa de les llibertats tradicionals; una posició semblant adoptaren molts dels elements afrancesats davant els canvis revolucionaris que els militars i governants napoleònics procuraven d'implantar a Catalunya.

El PRESIDENT, en un breu parlament, declara obert el curs 1952-53. — R. ALBERT I LLAURÓ, Secretari.

12 novembre 1952: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El PRESIDENT fa l'elogi de Jakob Jud, Professor de la Universitat de Zuric, Membre corresponent de l'Institut, mort el dia 15 de juny de 1952.

El Sr. PERE BOHIGAS fa l'elogi de William J. Entwistle, Professor de la Universitat d'Oxford, Membre corresponent de l'Institut, mort el dia 13 de juny de 1952.

El Sr. J. M. DE CASACUBERTA presenta la seva comunicació sobre *La gènesi de «L'Atlàntida» de Verdaguer*.¹ La gestació de *L'Atlàntida* — diu — durà prop de tres lustres de "lluyta terrible", segons el seu autor. Molt abans de l'any 1863 el cataclisme de l'Atlàntida havia impressionat fortament Verdaguer. N'havia trobat una descripció en un llibre ascètic del P. Nieremberg. Lectures històriques posteriors i la visió de grans espectacles de la natura feren sorgir la concepció de determinats episodis cabdals d'aquest poema. Vers el segon semestre del 1865 es lliurà a la composició de *Colom* i de la llegenda dels Atlants. A l'estiu del 1867 comunicà a Milà i Fontanals un esborrany de cinc o sis cants del poema *Colom*; un d'aquells cants contenia una primitiva i breu versió del text del segon poema. Per la carta a Marià Aguiló del 12 de desembre de 1867, veiem que la seva tasca preferent era la composició de *Colom*, del qual poema *L'Atlàntida* continuava essent un episodi. A partir de l'hivern de 1867-68, aquella composició restà paralitzada, i *L'Atlàntida* sorgeix com a producció independent. Als Jocs Florals de 1868 presenta l'embrió de *L'Atlàntida* amb el títol de *L'Espanya naixent*. Del treball intens de 1868 i 1869 s'origina el manuscrit vigatà que després fou revisat per Milà. Malgrat la nova orientació literària del poeta, *L'Atlàntida* continuà progressant durant el curs següent. En canvi, degué paraitzar-se quan l'estat de la seva salut obligà Verdaguer a viatjar. Represa intensament la seva redacció vers la primavera del 1876, es beneficià molt de la visió directa de l'Atlàntic i de les seves illes, així com de les terres hispàniques que havien estat escenari de les proeses d'Hèrcules.

1. Una versió ampliada d'aquesta comunicació ha estat publicada als "Estudis Romànics", III (1951-1952), 1-56.